

Baltic Humanitarian Association
Garvargatan 11-I, Stockholm.
Telefonid: 51 57 35, 45 50 93
Postgiro: 25 10 54

3.8.46
DJ
569:3

THE BALTIC HUMANITARIAN ASSOCIATION, Balti Humanitaarne Ühing, asukohaga Stockholm, on suuremaid Balti organisatsioonide Euroopas. Ta on praktiline koostööorgan kolme Balti rahva: eestlaste, lätlaste, ja leedulaste vahel ja töötab läänest läbilõõnud ja üldtuntud mõistega: Baltikum. Tema kõrgemaks organiks on Nõukogu, mis koosneb 45 isikust, igast rahvusest 15, koosnedes iga rahva silmapaistvamaist kultuuriala esindajast. Nõukogu eestpoolse koosseisu, ühingu organid ja muud üksikasjad leiab lisandatud ingliskeelselt informatsioonilehelt. Sealt näete ka, et selles organisatsioonis töötavad kaasa isikud kõikidest ringkondadest.

BHU tegevus on toimunud kolmes suures sektoris: 1) Balti põgenike asüüloiguste kaitse, 2) humanitaarne abistamistegevus, 3) kultuur- ja välispropaganda. Teile kindlasti mõistetaval põhjustel ei ole BHU saanud oma senise tegevuse kohta avalikkusele laierat informatsiooni anda ajakirjanduse kaudu, ega saa seda ka tulevikus kuigi suurel määral.

1. Pagulas- ja asüüloiguslike küsimuste osas, on ühing pidevalt võidelnud Balti põgenike asüüloiguse puutumatuse ja nende õigusliku olukorra respektseerimise ja stabiliseerimise eest ja selleks kontakteerinud suure arvu rahvusvaheliste vastavate asutustega ja põgenike küsimusi korraldavate rahvusvaheliste instantsidega. Eriti tihe on ühikul olnud siin side näit. Rahvusvahelise Punase Ristiga Genfis. Arusaadavalt põhjustel on praegu veel varajane ja raskegi anda selle sektori töö kohta täielikku informatsiooni. Võitlus selles rinde osas kestab aga kogu aeg.

2. Abistamistegevuse osas on ühingu peamiseks ülesandeks olnud maailma avaliku arvamise tähelepanu juhtimine eriti Saksa ruumis asuvate eestlaste, lätlaste ja leedulaste raskele ja kurvale olukorrale ja nendele materiaalse abi organiseerimine. Selles osas on ühikul olnud tihe ja tulus side ka paljude Rootsi humanitaarsete ja kiriklike organisatsioonidega. Abistamistegevuses on ühing peatähelepanu seni pööranud Kesk-Euroopa ruumis asuvate Balti põgenike varustamisele mitmesuguse kirjandusega: laste- ja kooliraamatutega, keeleõpikutega, usulise kirjandusega jne. Ühing on seni Saksamaale saatnud kirjandust juba ca Kr. 10 000 eest. Üksi eestikeelseid raamatuid, õpikuid ja brošüüre on Saksamaale läinud ca 6000 eksemplari. Abistamistegevuse osas on ühing tihedalt koos töötanud teiste Balti põgenike organisatsioonidega. Ühingu tegevuse aruanne selles sektoris trükitakse rootsi keeles ja see saadetakse ka Teie organisatsioonile.

3. Kultuur- ja välispropaganda osas on ühingu tegevus olnud kõige ulatuslikum. Siin on tegemist sektoriga, kus olukord on olnud ja on praegugi otse katastroofiline. Maailm on hakanud meid unustama. Erinevus selles, milleks meie endid ise peame, selles mida olere oma iseseisvuse kestel loonud ja millisesse kultuurilma meie kuulume - ja selle vahel, mida tegelikult väljaspool meist teatakse, on masendavaim ja traagilisem kogemus igatühele, kes sellest olukorrast on teadlik. Palju korda saates teistel aladel on meie pagulased täiesti unustanud oma ühe kõige olulisema ülesande väljaspool kodumaad viibides: aktiivse kultuurpropaganda väljaspoole. Siin ei pea meie mitte ainult kogu meile osaks saanud ülekohtu, ebaõigluse ja traagika maailma avalikkuse ette kandma, vaid meie peame ka tasa tegema kõik selle, mida iseseisvuseperioodil suures sisemises ülesehitustöö tuhinas välisinformatsiooni alal tegemata jätsime. Lisaks sellele peame praegusel silmapilgul juba olema võimelised andma maailmale konstruktiivseid kavatsusi Balti ruumi lülitamiseks tulevase vaba Euroopa julgeoleku süsteemi. Nende ülesannete tähtsusest oleneb, kas meiega väljaspool arvestatakse iseseisvust vääriva riigina, või mitte.

Et täita seda suurt lünka, hakkas BHU alates 1945. a. detsembrist välja andma suurt ingliskeelset kultuurajakirja "The Baltic Review". Selle ajakirja ülesandeks on käsitleda kõiki põhilisi Balti ruumi probleeme ja võidelda meile osaks saanud ülekohtu vastu ja Eesti, Läti ja Leedu vabariikide vabaduse taastamise eest. Ajakirja ümber on koondunud silmapaistvamaid Balti riikide kultuurilisteks kõigilt kontinentidelt ja varsti ilmuvas ajakirja Nr. 4/5 töötavad kaasa ka juba rahvusvaheliselt tuntud inglise ja USA teadlased ja publitsistid. "The Baltic Review" on ainuke ingliskeelne Balti

riike ja rahvaid esindav ajakiri kogu maailmas. BHÜ on seda saatnud laiali propagandaotstarbel üle kogu maailma: kõigile suuremale raamatukogudele, maailma pressile, Ühendatud Rahvaste delegaatidele, diplomaatidele, senaatoritele, rahvusvaheliselt tuntud publitsistidele, arvukaile Balti sõpredele jne. jne. Üksi USA-sse oleme pidanud saatma selliseid propagandaeksemplare ca 2000 eksemplari. Samal ajal on "The Baltic Review" ühendavaks sillaks kolme Balti rahva enda vahel nende praeguses täiesti ühises saatuses ja koordineerivaks platvormiks nende võitluses oma vabaduse eest, milline tihe koostöö jätkub kindlasti ka tulevikus.

Täiendavalt sellele ajakirjale on BHÜ välja andnud mitmesuguseid väiksemaid ingliskeelseid brošüüre eriküsimuste kohta. Alates 1944. a. detsembrist on peetud Nõukogude Eesti raadioprotokolle, mida saadetud neid vajavaile instantsidele. Alates 1. aprillist ilmub BHÜ lähedases kontaktis pressibülletään "Balt-Press", mis määratud peamiselt Rootsi ajakirjandusele ja on esmajärgulise tähtsusega jooksev materjal meie olukorra tutvustamiseks Rootsi avalikkusele.

Selle väga laiaulatusliku kultuur- ja välispropaganda teostamine on olnud väga suurte kuludega seotud. Kuigi näit. "The Baltic Review" toimetused on töötanud kogu aeg täiesti tasuta ja ka autorid on kõik kirjutanud ilma honorarita, on seniste numbrite (nr. 1 ja kaksiknumber 2/3) tõlkimine, trükkimine ja 8000 eksemplari postitamine igasse maailmanurka läinud maksma Kr. 8000.- Suurem osa asutusi, kuhu vältimatult kõike seda välisinformatsiooni peab saatma, on harjunud seda saama ilma tasuta. Ei saa nõuda, et asutused ja isikud, kes seda informatsiooni häämeelega vastu võtavad ja kasutavad, selle alati ka ise peaksid kinni maksma. Maailmale on kahjuks võimatu selgeks teha, et ühte suveräänset, 20 aastat püsinud riiki saab nii põrmuks maha lüüa, et tema arvukas pagulaskond ei suudaks kanda neid suhteliselt väikseid kulusid.

Läti ja Leedu kolooniad siin ja väljaspool on väliskultuurpropaganda osas palju korda saatnud. Nad on ka BHÜ tegevusele ja "The Baltic Review" väljaandmisele suurejooneliselt kaasa aidanud. Kõige kurvem ja masendavam on siin olukord Rootsi Eesti kolooniaga. Killunenuina ja endasse kapseldatuina ootakse kaotanud avara perspektiivi, ei ole nähtud suuri ja vastutusrikkaid praktilisi tööülesandeid, mille ümber koonduda hoogsa teoainena ja julge optimismiga. Samal ajal on meie Rootsi pagulaskond kõige paremini elav eestlaskond kogu maailmas. Kõigi pilgud on pööratud meie koloonia poole. Välismaailm januneb informatsiooni järgi, väliseestlased on meist võõrdunud ja ühisest võitlusest välja lülitatud sama lünkliku välisinformatsiooni ja kultuurpropaganda puuduse tõttu. Ja mida kodumaa meilt ootab, seda võib igaüks ise aimata.

Eesti Rootsi koloonia teadlik ja keskendatud rajanduslik abi oma kultuurpropaganda kandmiseks ja välisinformatsiooni organiseerimiseks on seni täiesti puudunud. On ülim aeg muuta see häbiväärne olukord. Ükski pagulane ei tohi unustada, et ta üksikuna ja isiklikult, töölisena, põllumehena, käsitöölisena, arhiivitöölisena, vaatamata kõigile isiklikele ja perekondlikele raskustele, kannab täit vastutust ja kohustust oma maa ja rahva praegu jätkuvas eluvõitluses. Iga vaba eestlane väljaspool kodumaad on praegu oma maa saadik, igaüks meist asub jätkuvalt võitlusarindel. 1918-1920 võitlusi eestlased mitte paremas olukorras kui praegu, sitkelt ja sihikindlalt. Nende välisdelegatsioonid ja väliseestlased täitsid oma ülesande hiilgavalt. Kas meie oleme muutunud lödvaks, mugavaks ja unustanud oma ülesanded ja kohustused? Oleks saatustlikult vale ootama jääda teistele ajal, kus kogu rahvas peab kandma võitluse raskust ja vastutust.

BHÜ algatusel püütakse siin kõik teha, et Eesti organisatsioon kaasa tõmmata sellese töösse kohapeal. Käesolevaga ei tule meie Teie ette ningite uute kavade ja vaieldavate põhimõtete. Meie asetame Teie ette seni tehtu ja küsime: on see vajalik - ja kui nii - kas tahate selleks kaasa aidata.

Konkreetselt palume meie Teilt järgmist:

1. Teie organisatsiooni juhatuses, koosolekuil ja individuaalse selgitustööga selgitada praktilised võimalused, kuidas kõiki eestlasi kaasa tõmmata organiseeritud töötahtelise ja optimistliku tervikuna meie kulturi- ja välispropaganda teostamisele. Pearõhk langeb siin sellele, kuidas lai pagulaskond saab kaasa aidata paraku kuluka kultuurpropaganda finantseerimiseks. Meile on keelatud poliitiline propaganda. Meile ei ole aga keelatud võidelda oma maailmavaate, töökspidamise, oma rahva ideaalide eest. Vastupidi, just seda ootab meilt

kogu maailm kui poliitilistelt põgenikest.

2. 22 000 eestlasest Rootsis on seni "The Baltic Review" tellinud ainult 35 isikut. Tema väljaandmist on seni Stockholmist toetanud vaid 1 eestlane 20 krooniga. Selle olukorra kestes tuleb see ajakiri likvideerida juba sel sügisel - ajal, mil meie seda kõige rohkem vajaks. Meie palume Teid teostada korjandus "The Baltic Review" ja ingliskeelsete brošüüride jätkuvaks väljaandmiseks. Selleks saadame eraldi vastava kvitungsiraamatu. Palume kaaluda võimalust teatud arvu "The Baltic Review" aastatellimiste organiseerimiseks, mis läheksid Teie organisatsiooni käsutusse ja kuuluksid sobivail juhtudel väljajagamisele rootslastest sõpradele ja meie maast ja rahvast huvitatuile. Peale selle palume liikreskonnas levitada eraldi saadetud tellimislehti. Iga eestlane, kes omab välismaal sugulasituttavaid, peaks neile tellima "The Baltic Review". Inglisekeele kursused peaksid kasutama oma ingliskeelset ajakirja õppevahendina. Iga eestlase tellimine võimaldab meil saata tasuta ühe aastakäigu ajakirja sinna, kuhu seda on hädasti vaja. Seda arvestagu ka need, kes ingliskeelt ei oska. Seejuures on see ajakiri kõige odavam publikatsioon, mida eestlased Rootsis kunagi välja annud.

3. Palume tellida Teie organisatsioonile rootsikeelne bülletään "Balt-Press", mis ilmub praegu 2 korda kuus. Teie tellimine võimaldaks selle väljaandmist jätkata. Kuu tellimishinnaks on Kr. 10 ja organisatsioon saab igast bülletäänist 5 eksemplari väljajagamiseks ja suunamiseks sõbralikele rootslastele. Kogu tellimine 1946. a. (1. IV. - 31. XII. 1946) maksab Kr. 75.-. On soovitatav, et bülletään tellitakse korraga kogu aastaks. Tellimine palume saata eraldi saadetud posti-giro kaardiga.

4. Palume Teie organisatsiooni tellida 1 eksemplar kodumaa raadickuulamise protokolle. Kodumaa sündruste õigeks jälgimiseks ja hindamiseks peaks see informatsioon olema kõikjal kättesaadav. Eesti ajakirjandus on saanud sellest rikkalikust materjalist seni kasutada ainult tähtsusetult väikest osa. Kuulamisprotokollid saadetakse Teile kätte nädala viisi. Tellimishind Kr. 15.- kuus. Protokollide kasutamise üle peab olema kindel kontroll.

5. Organisatsiooni juhatust palume määrata üks isik, kes jääks pidevaks sidepidajaks BHÜ Eesti sekretariaadiga kõigis eelpooltoodud ja välispropagandalistes ülesannetes. Isiku nime, täpse aadressi ja võimalikult telefoni palume meile peatselt teatada. Erakordselt soovitatav oleks selle sideisiku tihe otsene side BHÜ bürooga (Uued bürooruumid: Garvargatan 11-I, Stockholm, telefonid 51-57-35 või 45-50-93). Vajaduse korral on võimalik ka siit kohapeale välja sõita.

Kõigi BHÜ laekunud summade otstarbeka ja ratsionaalse kulutamise järele valvab peale ühingu tavaliste organite (kolm rahvusliku esimeest, kolm rahvusekretäri, finantstoimkond) 6 liikmeline revisjonitoimkond, mille eestlasist liikmeiks on end. Eesti Panga pearaamatupidaja hr. J. Margiste ja Pärnu Ühispanga Juhataja A. Jürine.

~~Eesti organisatsioonid!~~ Eestlased Rootsis! On ülim aeg kaasa lüüa organiseeritult ja jõuküllaselt nende ühiste hädavajalike kultuurpropagandaliste ja välisinformatiivsete ülesannete teostamisele. Siin on tegemist konkreetsete ülesannetega ja tegevusega, mis on kõrgemal igasugusest sisetülidest, väiklasist jõukulutustest ja minevikus urgitsemistest. Siin on tegemist ülesannetega, kus iga eestlane peaks kaasa aitama. Meie kolonni sisemised asjaolud on vahel sundinud eestlasi sammuma eriradu, väljaspoole aga silm silma vastu seistes meie tõelike vaenlastega, silm silma vastu seistes meie tõelike suurte ülesannetega - siin lööme koos. Olgu see meie parooliks eelpooltoodud konkreetse programmi teostamisel.

Suurima lugupidamisega

Esimees

M. Kallik

Sekretär

Arno Thoru

567-3 0 4

BALTIC HUMANITARIAN ASSOCIATION

Postbox 724, Stockholm 1, Sweden

Tel.: 45 50 93. Post-Giro for Sweden: 25 10 54

Bankers: Skandinaviska Banken and its correspondents. **United Kingdom:** Barclay Bank Ltd, London E. C. 3. **U. S. A.:** The Chase National Bank, New York City; **South-America:** Bank of London & South America Ltd; **Australia:** The Union Bank of Australia Ltd.

The Baltic Humanitarian Association has been working on the basis of fixed statutes since February, 1945. In reality it has been active as a collaborate organization of Estonians, Latvians, and Lithuanians since the autumn of 1944. The aims of the Association are the energetic vindication of the asylum right of Estonians, Latvians, and Lithuanians scattered all over Europe, and the organization of social relief to the Baltic refugees. The Association is at present the largest Baltic organization in Europe. But the work of the Association has shown how exceptionally important and fruitful of results a collaboration between the representatives of the three nations can be. Before the Second World War the collaboration between the Baltic nations was one of the best-organized in the whole of Europe. The precisely identical legal status of the Baltic displaced persons and their common troubles, interests, and hopes have made this collaboration closer still.

With a view to investigating the possibilities of protection for the refugees under the right of asylum and elucidating their legal status, the Association has contacted many international humanitarian organizations and such as are connected with refugee problems. Especially close and fruitful contact has been maintained with the International Red Cross in Geneva.

In order to supply social relief to the

refugees, more especially to the displaced persons in Central Europe, the Association has started the organization of moral and material assistance from the U.S.A., Great Britain and other countries. Working in close contact with a number of humanitarian, ecclesiastical and relief organizations in Sweden, the Association has already been able to send considerable relief consignments to Central Europe. Lately the Association has devoted particular attention to supplying Baltic refugees in Central Europe with various literature: textbooks, childrens' books, books for studying English, and religious literature. The lack of literature among the Baltic refugees in Central Europe is so complete, and conditions in this respect are so appalling, that the duty of every Lithuanian, Latvian and Estonian should be to help as much as possible. In order to preserve the national substance of the Baltic nations abroad and to still the hunger of their compatriots, and more particularly of the children of these latter for reading matter in their mother-tongue should be an occasion for everyone to render all possible assistance.

Since December, 1945, the Association is publishing the cultural periodical "*The Baltic Review*". The aim of this publication is to gather the most distinguished and intellectual personalities among the Baltic scientists and writers not only in Sweden but also in Central Europe, the U.S.A., and elsewhere.

In the section of cultural information attempts are made to give objective information concerning the Baltic States and the achievements of the Lithuanian, Latvian, and Estonian nations.

The Baltic Humanitarian Association is organized on the basis of equal collaboration of the three Baltic nations. In the highest organ of the Association—the Council—each nation is represented by 15 members. The Board has six members, two of each nation, whereas each nation supplies one secretary. The lower organs and sections of the Association are constituted on the same lines.

At present the following Estonians are members of the Council: Dr. J. Köpp, Archbishop, Professor Ants Oras, B. Litt. (London), Mrs. Aino Kallas, writer, Professor N. Kaasik, Dr. jur., Provost A. Täheväli, the President of the Estonian Committee in Sweden, Senator Th. Grünthal, the Vice-President of the Estonian Committee, Prof. H. Perlits, Dr. phil. nat., President of the Section for Foreign Relations of the Estonian Committee, Prof. J. Kopvillem, Dr. phil. nat., Mrs. A. Laretei, Mrs. A. Ulvois, Prof. G. Ränk, Dr. phil., Art Critic H. Kampus, G. Martinoff, Dr. med., President of the Estonian YMCA in Sweden, R. Nyman, Prof. F. Grant, Dr. med., and the Secretary of the Estonian Baptist Mission Rev. E. Mänd.

The Latvian members of the Council are: Leader of the Latvian Evangelical Church in Sweden, the Rev. O. Sakarnis, the Rev. J. Terins, K. Dolietis, Dr. med., President of the Latvian Relief Committee in Sweden, Prof. J. Bokalders, Leader of the Action »Save the Latvian Children» by the Latvian Relief Committee, Mrs. A. Teffers, Former Director of the Latvian National Theatre in Riga and Editor of the periodicals *Latvju Zinas* and *Daugava*, Janis Grins, President of the Latvian

YMCA in Sweden, J. Andersson, Lecturer K. Ziverts, the Rev. R. Janders, the Doctor V. Streberte, Lecturer A. Abolins, Former Manager of the Latvian National Theatre A. Bersins, Lecturer J. Bubenko, the Rev. E. Spigulis, and A. J. Grinbergs, B. A.

The following are the Lithuanian member of the Council: Prof. P. Kaslauskas, Dr. med., Secretary of the Lithuanian Committee in Sweden Vl. Zilinskas, Lecturer J. Lingis, Chaplain of the Lithuanian Church in Sweden, J. Tadauskas, Dr. theol., Leader of the Lithuanian Evangelical Church in Sweden, the Rev. A. Skimutis, Dr. theol., J. Bagdanavicius, Dr. med., St. Petrauskas, D. med., Justice Ig. Kaslauskas and Lecturer K. Matusevicius.

The Association has three presidents who are in office successively, each of them for four months at a time. The Board is at present composed of: the Lithuanians Vl. Zilinskas (acting President) and Prof. P. Kaslauskas, the Latvians K. Dolietis, Dr. med. (second President), Lecturer J. Bubenko and reserve member the Rev. J. Terins, the Estonians Prof. N. Kaasik (third President) and G. Martinoff, Dr. med. (Treasurer). The chief secretaries of the Association are at present the Estonian A. Horm, the Latvian deputy secretary A. J. Grinbergs, B.A., and assistant secretary A. Johansons, and the Lithuanian Lecturer J. Lingis. The Association has a special secretary for Central European matters: K. Käärik, Ch. E., who recently arrived in Sweden from Hamburg. Honorary member: Rev. A. W. Wéger.

The Rev. O. A. Blumit (58 Parkside Avenue, Braintree, Mass.) is the authorized representative of the Association in the U.S.A. The net of representatives and correspondents elsewhere is at present under organization.